

รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

Model of pregnant women care to prevent premature birth In Na Klang Hospital, Na Klang District, Nong Bua Lamphu Province.

(Received: December 16,2023 ; Revised: December 24,2023 ; Accepted: December 27,2023)

งามตา บุญนอก¹
Ngamta Boonnok¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพฤติกรรมป้องกันการภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด ของหญิงตั้งครรภ์ และศึกษารูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู มีระยะเวลาในการศึกษาระหว่าง เดือน ตุลาคม 2566 ถึง ธันวาคม 2566 รวม 3 เดือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 46 ราย เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และเวชระเบียน วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Dependent t – test

ผลการศึกษาพบว่า หลังดำเนินงาน พฤติกรรมป้องกันการภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด ของหญิงตั้งครรภ์ในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู หลังดำเนินงาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันการภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด และ ความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ ของหญิงตั้งครรภ์ในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนและหลังการดำเนินงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานดีกว่าก่อนการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การดูแลหญิงตั้งครรภ์ การป้องกันการคลอดก่อนกำหนด

ABSTRACT

This study was action research with the objective of studying behavior to prevent complications from premature birth. of pregnant women and study the model of care for pregnant women to prevent premature birth in Na Klang Hospital, Na Klang District, Nong Bua Lamphu Province. The study period is between October 2023 and December 2023, a total of 3 months. Sample size were 46 pregnant women who came for prenatal care at Na Klang Hospital, Na Klang District, Nong Bua Lamphu Province. Data were collected from questionnaires and medical records. Data were analyzed by Content analysis (Content Analysis) frequency, percentage, mean and standard deviation and Dependent t – test.

The results of the study found that After operation Behaviors to prevent complications from premature birth of pregnant women In Na Klang Hospital, Na Klang District, Nong Bua Lamphu Province It is at a very appropriate level. Understanding of monitoring for symptoms that require medical attention of pregnant women Na Klang Hospital, Na Klang District, Nong Bua Lamphu Province After operation Overall and each aspect at the highest level. And comparison of behaviors to prevent complications from premature birth and understanding of monitoring for symptoms that require medical attention. of pregnant women in Na Klang Hospital, Na Klang District, Nong Bua Lamphu Province Before and after operation There is a statistically significant difference at the .05 level, with the post-operation being better than before the operation.

Keywords: Caring for pregnant women Preventing premature birth

¹ โรงพยาบาลนากลาง

บทนำ

การเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด (Preterm labor) คือภาวะที่สตรีมีการเจ็บครรภ์ตั้งแต่อายุครรภ์ 28 สัปดาห์ และก่อนอายุครรภ์ 37 สัปดาห์ สำหรับในประเทศไทยที่พัฒนาแล้วให้ความหมายของการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดว่าเป็นอาการเจ็บครรภ์ตั้งแต่อายุครรภ์ 20 สัปดาห์ขึ้นไป ถึงก่อนอายุครรภ์ 37 สัปดาห์ (American College of Obstetricians and Gynecologists' Committee on Practice Bulletins, 2016) ส่วนการคลอดก่อนกำหนด (Preterm delivery) เป็นการคลอดที่มีอายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไป และคลอดก่อนอายุครรภ์ 37 สัปดาห์ (Cunningham, F.G and other, 2010)

การเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ทารกคลอดก่อนกำหนด (preterm birth) ซึ่งส่งผลให้ทารกแรกคลอดเสี่ยงต่อการเกิดภาวะทุพพลภาพและเสียชีวิตหลังคลอด จากภาวะน้ำหนักแรกคลอดน้อยและอวัยวะต่าง ๆ ยังทำงานไม่สมบูรณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานของระบบการหายใจ ส่งผลกระทบให้เกิดการตายปริกำเนิด ทุพพลภาพ (วรพงศ์ ภูพงค์, 2551) และสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและทารกแรกเกิด เพราะทารกคลอดก่อนกำหนดเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนทั้งด้านร่างกายและสติปัญญา และยังส่งผลกระทบต่อสตรีตั้งครรภ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ (วรพงศ์ ภูพงค์, 2555; Weiss ME, Saks NP, Harris S., 2002) รวมถึงผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว และระบบสาธารณสุขของประเทศ เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการดูแลรักษายาวนานและค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาค่อนข้างสูง บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอปัญหา ผลกระทบ และปัจจัยเสี่ยงต่อการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงบทบาทพยาบาลในการส่งเสริมศักยภาพแก่สตรีตั้งครรภ์เพื่อป้องกันภาวะเสี่ยงต่อการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด (ประไพรัตน์ แก้วศิริ และคณะ 2563)

ปัจจุบัน ปัญหาการคลอดก่อนกำหนดยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับประเทศ โดยพบอัตราการ

คลอดทารกน้ำหนักน้อยกว่ามาตรฐาน ร้อยละ 10.61, 11.08 และ 11.13 ของทารกเกิดมีชีพทั้งหมดตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า อุบัติการณ์การคลอดทารกน้ำหนักน้อยกว่ามาตรฐานยังสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 7 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่ทำลายทีมสุขภาพที่รับผิดชอบด้านอนามัยแม่และเด็ก ต้องหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12, 2559; กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

การเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดถือเป็นปัญหาด้านอนามัยแม่และเด็กที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศ จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของรูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนด ในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อการมีผลลัพธ์ของกระบวนการส่งเสริมศักยภาพในทางบวกนั้นคือ อุบัติการณ์การคลอดก่อนกำหนดลดลง ลดอันตราย และภาวะแทรกซ้อน รวมถึงอัตราการตายและทุพพลภาพของทารกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดของหญิงตั้งครรภ์ ในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย รูปแบบงานวิจัย

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีระยะเวลาในการศึกษาระหว่าง เดือน ตุลาคม 2566 ถึง ธันวาคม 2566 รวม 3 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

จริยธรรมงานวิจัย

การศึกษา รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูได้รับการรับรองจริยธรรมงานวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีกิจกรรมของรูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียน ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์ภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด ในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.2 การกำหนดการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.3 การเสริมสร้างพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดให้หญิงตั้งครรภ์ ในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.4 การติดตามประเมินผลและถอดบทเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบวัดพฤติกรรมกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดของหญิงตั้งครรภ์ เป็นแบบ Rating scale 5 ระดับ มีมีเกณฑ์ในการแปลผลคะแนน ดังนี้ (Best, 1981)

คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 – 5.00	พฤติกรรม ระดับเหมาะสมมาก
3.41 – 4.20	พฤติกรรม ระดับเหมาะสม
2.61 – 3.40	พฤติกรรม ระดับพอใช้
1.81 – 2.60	พฤติกรรม ระดับต้องปรับปรุง
1.00 - 1.80	พฤติกรรม ระดับไม่เหมาะสม

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตรวจสอบเพื่อทดสอบความตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจและแก้ไข 3 ท่าน (IOC) แล้วปรับแก้ ข้อที่ใช้คำผิดและข้อที่ไม่เหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีเนื้อหาและข้อความที่ชัดเจน นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จและแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองคุณภาพของเครื่องมือ (Try Out) โดยการนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในการทำแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach method)

2.2 แบบวัดความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นแบบ Rating scale 5 ระดับ มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับ
ข้อความดังกล่าวมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

มาก หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับ
ข้อความดังกล่าวมาก เท่ากับ 4 คะแนน

ปานกลาง หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับ
ข้อความดังกล่าวปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

น้อย หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับ
ข้อความดังกล่าวน้อย เท่ากับ 2 คะแนน

น้อยที่สุด หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับ
ข้อความดังกล่าวน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

มีเกณฑ์ในการแปลผลคะแนน ดังนี้ (Best,
1981)

คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 – 5.00	มีความเข้าใจมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีความเข้าใจมาก
2.61 – 3.40	มีความเข้าใจปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความเข้าใจน้อย
1.00 - 1.80	มีความเข้าใจน้อยที่สุด

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตรวจสอบเพื่อทดสอบ
ความตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษา
สร้างขึ้นเองให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและแก้ไข 3
ท่าน (IOC) แล้วปรับแก้ ข้อที่ใช้คำผิดและข้อที่ไม่
เหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้เพื่อให้ได้
แบบสอบถามที่มีเนื้อหาและข้อความที่ชัดเจน นำ
แบบสอบถามที่สร้างเสร็จและแก้ไขความถูกต้องจาก
ผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองคุณภาพของเครื่องมือ
(Try Out) โดยการนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจ
ในการทำแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์
หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่า
สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach
method)

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1. การวิเคราะห์ภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บ
ครรภ์คลอดก่อนกำหนด ในโรงพยาบาลกลาง
อำเภอกลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

2. การกำหนดการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจาก
การเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด ในโรงพยาบาล
กลาง อำเภอกลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

3. การเสริมสร้างพฤติกรรมป้องกันการ
ภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อน
กำหนดให้หญิงตั้งครรภ์ ในโรงพยาบาลกลาง
อำเภอกลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

4. การติดตามประเมินผลและถอดบทเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติในการ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรม
ป้องกันการภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอด
ก่อนกำหนด ของหญิงตั้งครรภ์ สถิติอนุมานในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ Dependent t – test

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการ
วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการ
วิเคราะห์ รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกัน
การคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลกลาง อำเภอ
กลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจาก
การเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด ของหญิงตั้งครรภ์
ในโรงพยาบาลกลาง อำเภอกลาง จังหวัด
หนองบัวลำภู ก่อนดำเนินงาน โดยรวมและรายด้าน
อยู่ในระดับพอใช้ หลังดำเนินงาน โดยรวมและราย
ด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2. ความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบ
แพทย์ ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลกลาง อำเภอ
กลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนดำเนินงาน
โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง หลัง
ดำเนินงาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

3. รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูประกอบด้วย แนวทางกิจกรรมหรือขั้นตอนในการดูแลหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลนากลาง การวินิจฉัยภาวะเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดตั้งแต่อายุครรภ์ 24/7 สัปดาห์ (สำหรับในกรณีที่ยังครรภ์ไม่แน่นอนให้ยึดน้ำหนักตั้งแต่ 500 กรัมขึ้นไป) ถึงอายุครรภ์ 36/7 สัปดาห์ การพยากรณ์การเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด (Prediction of preterm labour) การป้องกันการเกิดการคลอดก่อนกำหนด การดูแลรักษาสตรีตั้งครรภ์ที่มีภาวะเจ็บครรภ์

คลอดก่อนกำหนด ภาวะถุงน้ำคร่ำรั่วก่อนกำหนด (Preterm premature rupture of membranes; PPRM) ภาวะแทรกซ้อนและอาการผิดปกติที่ต้องมาพบแพทย์ได้และ พฤติกรรมที่หญิงตั้งครรภ์ควรรู้เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน

4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด และความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด และความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนและหลังการดำเนินงาน (Dependent t - test)

ประเด็น	ก่อน		หลัง		df	t	p-value	95%CI	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.				lower	upper
พฤติกรรม	2.93	0.23	4.76	0.14	45	-35.514	.000	-1.93271	-1.72526
ความเข้าใจ	2.94	0.24	4.76	0.15	45	-32.921	.000	-1.92942	-1.70694

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด ก่อนและหลังการดำเนินงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานพฤติกรรมป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด ของหญิงตั้งครรภ์ ดีกว่าก่อนการดำเนินงาน

ความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนและหลังการดำเนินงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานการเปรียบเทียบความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ ของหญิงตั้งครรภ์ ดีกว่าก่อนการดำเนินงาน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด

ของหญิงตั้งครรภ์ ในโรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนดำเนินงาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับพอใช้ และ ความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนดำเนินงาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของกรรณิกา เพ็ชรรัช ฤกษ์ อุตม์ชญาน์ อินทเรือง ฝนทอง จิตจำนง (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การคลอดก่อนกำหนดและพฤติกรรมการป้องกันการคลอดก่อนกำหนด ในมารดาหลังคลอด ผลการศึกษาพบว่า มารดาหลังคลอดมีการรับรู้การคลอดก่อนกำหนดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.7, SD = 0.3) มีพฤติกรรมป้องกันการคลอดก่อนกำหนดโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.3, SD = 0.3) การรับรู้การคลอดก่อนกำหนดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการคลอดก่อนกำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r =$

0.433, $p < 0.001$) ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับการคลอดก่อนกำหนดแก่หญิงตั้งครรภ์เพื่อให้มีพฤติกรรมป้องกันการคลอดก่อนกำหนดที่ถูกต้อง ดังนั้น จึงได้จัดทำรูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย แนวทาง กิจกรรมหรือขั้นตอนในการดูแลหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลากลาง การวินิจฉัยภาวะเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดตั้งแต่อายุครรภ์ 24/7 สัปดาห์ (สำหรับในกรณีที่ยังครรภ์ไม่แน่นอนให้ยึดน้ำหนักตั้งแต่ 500 กรัมขึ้นไป) ถึงอายุครรภ์ 36/7 สัปดาห์ การพยากรณ์การเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด (Prediction of preterm labour) การป้องกันการเกิดการคลอดก่อนกำหนด การรวมและรายด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู หลังดำเนินงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันการภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด และ ความเข้าใจในการเฝ้าระวังอาการที่ต้องพบแพทย์ ของหญิงตั้งครรภ์ในโรงพยาบาลากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนและหลังการดำเนินงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานดีกว่าก่อนการดำเนินงาน สอดคล้องกับการศึกษาของปิยะพร กองเงิน และคณะ (2559). ศึกษาผลของโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจแก่สตรีตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงในการคลอดก่อนกำหนดและสามี ต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ จำนวนของการคลอดก่อนกำหนด และทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย ในสตรีตั้งครรภ์ที่มีภาวะแทรกซ้อนในการคลอดก่อนกำหนดและสามี ที่มาฝากครรภ์ในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ จำนวน 116 คู่ โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) จำนวนการคลอดก่อน

กำหนดและจำนวนการคลอดทารกแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) และสอดคล้องกับการศึกษาของพรพรรณทิพา บัวคล้าย และคณะ (2562) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจต่อความรู้ การรับรู้พลังอำนาจในตนเอง และพฤติกรรมสุขภาพขณะตั้งครรภ์และหลังคลอดของผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์และมารดาหลังคลอดที่มีเด็กติดผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิง จำนวน 30 ราย พบว่า การรับรู้พลังอำนาจในตนเอง ความรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพขณะตั้งครรภ์และหลังคลอดหลังได้รับโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมเสริมพลังอำนาจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.01, 0.01$ และ 0.05 ตามลำดับ)

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษา รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ควรประกอบด้วย แนวทาง กิจกรรมหรือขั้นตอนในการดูแลหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลากลาง การวินิจฉัยภาวะเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนดตั้งแต่อายุครรภ์ 24/7 สัปดาห์ (สำหรับในกรณีที่ยังครรภ์ไม่แน่นอนให้ยึดน้ำหนักตั้งแต่ 500 กรัมขึ้นไป) ถึงอายุครรภ์ 36/7 สัปดาห์ การพยากรณ์การเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด (Prediction of preterm labour) การป้องกันการเกิดการคลอดก่อนกำหนด การดูแลรักษาสตรีตั้งครรภ์ที่มีภาวะเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด ภาวะถุงน้ำคร่ำรั่วก่อนกำหนด (Preterm premature rupture of membranes; PPRM) ภาวะแทรกซ้อนและอาการผิดปกติที่ต้องมาพบแพทย์ได้และพฤติกรรมที่หญิงตั้งครรภ์ควรรู้เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในโรงพยาบาล ในระยะยาว เพื่อการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Cunningham, F.G., Leveno, K.J., Bloom, S.L., Hauth, J.C., Rouse, D.J. and Spong, C.Y. (2010) Parturition. In: Cunningham, F.G., Leveno, K.J., Bloom, S.L., Hauth, J.C., Rouse, D.J. and Spong, C.Y., Eds., Williams Obstetrics, 23rd Edition, McGraw-Hill, New York, 143.
2. ประไพรัตน์ แก้วศิริ ศิริภรณ์ เหมะจุลิน พิมลพรรณ อ้นสุข พรรณยุพา เนาว์ศรีสอน.(2563). การส่งเสริมศักยภาพแก่สตรีตั้งครรภ์ เพื่อป้องกันภาวะเสี่ยงต่อการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด: บทบาทพยาบาล ศรินครินทร์เวชสาร 2563; 35(2) 238-45
3. กระทรวงสาธารณสุข.(2559). สถิติกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข, 2560.
4. John W. Best, Research in Education, 4 th ed. New Jersey : Prentice – Hall Inc.,
5. ภรณ์นิภา เพ็ชรักษ์ อุตม์ชญาน์ อินทเรือง ฝนทอง จิตจำนง (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การคลอดก่อนกำหนดและพฤติกรรมการป้องกันการคลอดก่อนกำหนด ในมารดาหลังคลอด วารสารการแพทย์โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์. ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 87 – 100
6. ปิยะพร กองเงิน, วิไลลักษณ์ วงศ์อาษา, กาญจนา สมบัติศิรินนท์.(2559). ผลของโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจแก่สตรีตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงในการคลอด ก่อนกำหนดและสามิต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ จำนวนของการคลอดก่อนกำหนด และทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย. วารสารสภาการพยาบาล 2559; 31: 67-82.
7. พรรณทิพา บัวคล้าย, ประทุมมา ฤทธิ์โพธิ์, ทยุตา อินทร์แก้ว.(2562). ผลของโปรแกรมเสริมพลังอำนาจต่อความรู้ การรับรู้พลังอำนาจในตนเองและพฤติกรรมสุขภาพขณะตั้งครรภ์และหลังคลอดของผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์และมารดาหลังคลอดที่ม่เด็กติดผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิง. วารสาร การพยาบาลการสาธารณสุขและการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีพะเยา 2562; 20: 28-39.